

Переориентация традиционной многодетной украинской семьи на однудетную усиливает актуальность социально-педагогической работы с последней. Изучение теоретических аспектов социально-педагогической работы с однодетной семьей, исследование причин распространения феномена однодетности в украинском обществе позволит теоретически выделить и практически обосновать основные направления, методы и формы работы социального педагога с данным типом семьи, определить специфику социально-педагогического воздействия на однудетную семью, изучить основные трудности, с которыми сталкивается такая семья, раскрыть особенности взаимодействия социального педагога с родителями и ребенком.

Ключевые слова: однодетная семья, причины однодетности, единственный ребенок в семье.

The reorientation of traditional Ukrainian family on a large one-child reinforces the relevance of social and educational work with this family. The study of the theoretical aspects of social and educational work with one-child family, the study of the causes of this phenomenon in Ukrainian society will distinguish theoretically and practically justify the main trends, methods and forms of the social pedagogue with this type of family, to outline the specifics of socio-pedagogical influence on one-child family, identify the main difficulties faced by this family, to reveal features of the interaction of social pedagogy with parents and child.

Key words: one-child family, reasons of one-child family, an only child.

УДК 378.147.61/811.111

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ЕКОНОМІЧНОМУ ВНЗ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО ПРОФЕСІЙНОГО ІНШОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ У МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ

Логутіна Наталія Володимирівна
м.Вінниця

На сучасному етапі, головним пріоритетом якого є розширення міжнародних зв'язків та контактів України у різних сферах життя, виникає необхідність в професійно спрямованому спілкуванні економістів, менеджерів з іноземними колегами в ситуаціях економічної діяльності. В статті запропоновані шляхи максимально ефективного вивчення іноземних мов вищих навчальних закладах економічного спрямування. В статті також піднімаються актуальні проблеми удосконалення навчального процесу для досягнення максимального результату. Адже це питання потребує кардинально нового підходу до його вирішення, оскільки темпи розвитку економіки потребують від випускників вищих навчальних закладів високого рівня володіння іноземними мовами.

Ключові слова: готовність, професійне мовлення, компоненти, показники, рівні сформованості готовності, педагогічні умови.

На сучасному етапі, головною ознакою якого є розширення міжнародних зв'язків України у різних галузях господарства, виникає нагальна потреба у професійно спрямованому спілкуванні фахівців-економістів із зарубіжними колегами в ситуаціях економічної діяльності. Таке соціальне замовлення знаходить пряме відображення в програмних вимогах щодо рівня володіння іноземною мовою студентів немовного вищого закладу освіти (ВЗО), що, у свою чергу, передбачає «досягнення студентами такого рівня розвитку іншомовних навичок та вмінь, який дозволив би здійснювати безпосереднє спілкування із зарубіжними партнерами у професійній діяльності як в усній так і в письмовій формі» [6].

Питання методики викладання іноземної мови в немовних вищих навчальних закладах (ВНЗ) цікавило багатьох вчених. Йому присвячували свої праці такі науковці, як В.П.Безпалько, І.М.Берман, М.Цветкова, В.Л.Скалкін. У роботах даних авторів проводиться аналіз всіх видів мовленнєвої діяльності та їх роль у навчальному процесі, а також розглядаються основні підходи до відбору лексичного та граматичного матеріалу. Але на сьогоднішній день це питання вимагає нового вирішення. Темпи розвитку економіки на сучасному етапі вимагають від випускників економічних вищих навчальних закладів достатньо високого рівня знань іноземної мови, які необхідні для пошуку інформації за новими технологіями, а також для обміну думками з науковцями-іноземцями.

Метою даної статті є висвітлення проблем активізації навчального процесу вивчення іноземної мови в немовних ВНЗ України економічного профілю. Процес прискорення вбачається

у навчанні фахової лексики, у максимальному використанні нових комп'ютерних технологій, складанні електронних варіантів підручників з іноземної мови для спеціальних цілей.

Відповідно до сучасних міжнародних освітніх вимог щодо рівня володіння іноземною мовою студент ВЗО «має володіти уміннями вільно висловлюватися без суттєвої витрати часу на пошук адекватних мовних засобів у процесі досягнення ним соціальних, академічних і професійних цілей. Випускник ВЗО повинен демонструвати правильне вживання мовленнєвих зразків та засобів когезії» [7] (рівні С1 або С2 за рекомендаціями Комітету Ради Європи з питань освіти).

Виходячи з вищесказаного, ми вважаємо, що навчання фахової лексики студентів економічних спеціальностей виступає необхідним складником у досягненні головної мети навчання англійської мови як засобу спілкування з іноземними партнерами у професійній діяльності [1].

Складність та багатоаспектність процесу володіння іноземною мовою як засобом комунікації спонукає науково-педагогічних працівників до пошуку більш ефективних форм управління навчальною діяльністю студентів. При цьому слід враховувати лінгвістичні, психологічні та методичні аспекти проблеми.

Актуальність проблеми, що розглядається в статті, пов'язана із недосконалістю вітчизняної методики навчання іноземної мови за професійним спрямуванням у ВНЗ економічного профілю в Україні [6]. Аналіз практики викладання предмета дозволив виявити ряд **специфічних рис** навчального процесу на рівні:

- змісту (значний обсяг та складність матеріалу, його зв'язок із сучасною економічною тематикою);
- структури (трирічний термін вивчення мови для студентів більшості спеціальностей, що співпадає з періодом активного професійного самовизначення);
- контингенту студентів (різний рівень мовної компетенції на початок навчання, наявність недостатнього вивчення предмета у певній частині студентів).

Зважаючи на те, що кожна із згаданих рис матиме свій специфічний вплив на процес вивчення англійської мови студентами економічних спеціальностей, їх сукупність вимагає комплексного підходу до розв'язання проблеми покращення мовної підготовки фахівців сфери бізнесу.

Завдання удосконалення існуючої практики викладання англійської мови в економічному ВНЗ передбачає вирішення ряду взаємопов'язаних питань, головними з яких є:

- якими є критерії ефективності спільної діяльності викладача

та студентів?

- який зміст навчального матеріалу, форми та методи роботи здатні забезпечити оволодіння студентами англійською мовою як засобом комунікації?
- яким має бути мотиваційне забезпечення навчальної діяльності за таких умов?

Надійним критерієм ефективності роботи викладача англійської мови немовного вищого навчального закладу є практика застосування студентами отриманих знань у подальшій академічній та професійній діяльності.

Вирішуючи проблему відбору навчального матеріалу, слід враховувати положення про те, що найефективніший шлях вивчення іноземної мови – через контекст її застосування. Теоретики та педагоги-практики вказують на необхідність використання автентичних текстів, які відповідають мовним потребам студентів [3]. Вони надають конкретної форми структурам, функціям та ознакам мовлення, що підлягають вивченню [8]. Проблема конструювання навчальної інформації у такому разі полягатиме в отриманому поєднанні вивчення фактичного матеріалу та мовних явищ.

Результати досліджень проблеми вищої економічної освіти свідчать, що професійна спрямованість економічної освіти тісно пов'язана з її науковим, творчим характером [5]. Мається на увазі, в першу чергу, спроможність майбутніх економістів ефективно застосовувати набутий науковий потенціал у сфері практичної діяльності та працювати на відповідному професійному рівні.

Відповідно до програми з іноземної мови для немовних вищих навчальних закладів студент повинен вміти по закінченні навчання читати оригінальну літературу з фаху і брати участь в усному спілкуванні іноземною мовою. Для цього потрібно мати певний обсяг знань лексичних навичок.

Один із шляхів інтенсифікації навчання лексики-використання сучасних технічних засобів, насамперед комп'ютера (ПК), що удосконалює процес вивчення іноземної мови. Кваліфіковане та раціональне застосування ПК дає можливість інтенсифікувати навчальний процес і підвищити якість засвоєння матеріалу. У викладанні іноземної мови ПК розглядається як засіб навчання, що дає змогу організувати керувану, самостійну роботу студентів. Одне з призначень ПК – допомогти викладачеві розв'язати одне з найважливіших завдань під час навчання іноземними мовами: використовувати різні способи самостійної роботи з усіх видів мовленнєвої діяльності над різним мовним матеріалом. За допомо-

гою комп'ютера можна спрямувати самостійні заняття студентів за програмою, яка, формуючи навчальні завдання та вказуючи шляхи їх виконання, забезпечує планомірне засвоєння мовного матеріалу, його активізацію, безперервний контроль і корекцію відповідних завдань. Це особливо важливо для немовних ВНЗ, де на вивчення іноземної мови відводиться порівняно невелика кількість навчальних годин.

Дослідники виділяють **два функціональні рівні** розробки комп'ютерних навчальних засобів для системи дистанційного навчання: комп'ютерні електронні підручники (КЕП) і комп'ютерні навчальні програми (КНП) [4, с.293].

Функції КЕП в основному обмежуються представленням студенту на екрані монітора навчальних матеріалів. У порівнянні з друкованими матеріалами в КЕП можуть бути легко внесені зміни, які відбуваються у певній галузі. Вони мають велику наочність і зручний інтерфейс (меню, довідки) для користувача. В кінці кожної теми можуть бути включені завдання для контролю і самоконтролю. Поряд із цим слід зазначити, що діалог КЕП зі студентами має пасивний характер в той час, як комп'ютерні навчальні програми широко використовують діалог і алгоритм роботи програми може залежати від відповіді студента. Отже, одночасно з представленням навчального матеріалу КНП здійснюється взаємодія зі студентом, **мета** якої – забезпечити краще розуміння матеріалу та самоконтроль його засвоєння. Безумовно, ніяка навчальна програма не може повністю замінити викладача. Необхідність взаємодії студента і викладача обов'язково залишається. Так, результати виконання студентом контрольних завдань передаються викладачу електронною поштою або на дискеті. При цьому передбачається також наявність „живого” зворотнього зв'язку між викладачем і студентом шляхом особистого спілкування (консультації, співбесіди), що вносить додатковий елемент реального діалогу між ними.

Висновки: 1. Процес активізації навчання іноземній мові у вищому навчальному закладі вбачається у максимальному використанні нових інформаційних технологій, а саме комп'ютерних навчальних засобів, які дозволяють подавати мовний матеріал у різних формах, розвивати навички аудіювання, навчати різним видам читання матеріалів інформаційних сайтів, працювати з довідковою інформацією. 2. Вдале поєднання нових і класичних методів навчання, набуття інноваційного досвіду дозволить інтенсифікувати використання комп'ютерів при навчанні іноземної мови, зробить його більш цікавим та інформаційно ємним.

Література та джерела

1. Борщовецька В.Д. Вправи для навчання англійської фахової лексики студентів-економістів // Іноземні мови. – 2003. - № 2. – С.24
2. Клачко В.М. Формування мотивації учбової діяльності у курсантів вищих військових навчальних закладів: дис. канд. пед. наук. – Хмельницький, 1999. – С.18
3. Попко І.А. Сучасні тенденції у викладанні іноземних мов у вищих навчальних закладах // Збірник наукових статей учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції „Лінгвометодичні концепції викладання іноземних мов у немовних вищих навчальних закладах України”. – Київ. – 2003. – С. 287-294.
4. Процеси вивчення та викладання ін. мови // Ін. мови. – 2000. - № 3. – С.52
5. Сікорська Л.О. Професійна спрямованість на уроках англійської мови.// Сучасні концепції викладання ін. мов у середній та вищій школі.: Матеріали міжвуз. наук. прак. конф. – Вінниця. – 2000. – С.123
6. Типовая программа по иностранному языку для неязыковых специальностей высших учебных заведений (сост. Фоломихина С.К., Штульман Э.А., Перфилова Г.В. и др.). – М.: Высшая школа, 1990. – 26 с.
7. Яцишин О.М. Шляхи удосконалення викладання англійської мови в торговельно-економічному ВЗО.// Сучасні концепції викладання ін. мов у середній та вищій школі: Матеріали міжвуз. наук. прак. конференції. – Вінниця, 2000. – С.158
8. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. – Cambridge University Press, 2001. – P.24

В статье предлагаются пути максимально эффективного изучения иностранных языков в вузах неязыкового профиля. Также поднимаются актуальные проблемы усовершенствования учебного процесса для достижения максимального результата. Ведь на сегодняшний день этот вопрос требует кардинально нового решения, так как темпы развития экономики на современном этапе требуют от выпускников высших учебных заведений экономического направления без преувеличения высокого уровня знаний иностранных языков, что есть такого, что является необходимым не только для поиска информации с помощью инновационных технологий, но также и обмен опытом с учеными-иностранцами.

Ключевые слова: готовность, профессиональное иноязычное общение, компоненты, показатели, уровни сформированности готовности к профессиональному иноязычному общению, педагогические условия.

In the article the issues of vocational training of the future managers have been considered. The accent has been put on serious knowledge of foreign languages for effective academic and professional work of the future experts – graduates of higher educational institutions of the economic profile. The attention to wide use of computer programmes and computer electronic textbooks for activization of process of effective learning of foreign languages in high schools not language profile has been paid.

Key words: preparedness, professional foreign language communication, components, parameters, levels of preparedness formation for professional language communication, pedagogical conditions.